ТІТЕНКО Наталія

ЯК ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ДОПОМАГАЄ ПОДОЛАТИ БАР'ЄРИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У сучасному глобалізованому світі, де міжособистісні, міжетнічні й міжнародні зв'язки стають дедалі тіснішими, питання міжкультурної комунікації набуває особливої актуальності. У центрі такого діалогу стоїть не лише мова як засіб передачі інформації, а й глибше – здатність зрозуміти іншу людину, проникнути в її систему цінностей, мислення, культурний код. Проте цьому часто заважають бар'єри – мовні, ментальні, емоційні, історичні. Театральне мистецтво – один із унікальних інструментів, що здатен долати ці бар'єри, об'єднуючи людей у спільному переживанні, що виходить за межі національних та культурних відмінностей.

Театр є простором, де комунікація відбувається на багатьох рівнях одночасно. Це не лише вербальне мовлення акторів, а й невербальні засоби – міміка, жести, інтонація, музика, сценографія, світло, ритм. Ці елементи апелюють до універсальної мови емоцій, яка є зрозумілою кожному. Таким чином, навіть глядач, що не володіє мовою вистави, здатен уловити основний сенс, відчути настрій, співпережити героям. Саме це робить театр потужним каналом міжкультурної комунікації, у якому не потрібні перекладачі – достатньо серця, яке здатне відчувати.

Окрім цього, театр часто є майданчиком для представлення різних культурних традицій, легенд, фольклору, міфів. Інсценізація національних сюжетів у доступній формі дозволяє глядачеві з іншої культури не просто ознайомитися з «екзотикою», а глибше проникнути в її суть. Так, український театр активно адаптує п'єси за мотивами народної творчості, створюючи міст між традицією і сучасністю, між локальним і глобальним. У міжнародних фестивалях беруть участь колективи з усього світу, демонструючи, що театр не має кордонів. Завдяки цьому формується не лише мистецький обмін, а й глибоке розуміння іншого через мистецтво.

Особливу увагу слід приділити формам театру, що орієнтовані на інклюзивність і залучення різних спільнот. Йдеться про так звані «community theatre» – театри спільнот, де у виставах беруть участь люди різного етнічного походження, соціального статусу, з досвідом міграції або біженства. Такі постановки мають не лише мистецьку, а й соціальну функцію: вони допомагають людям проговорити власний досвід, знайти себе в новому культурному просторі, а для глядача – почути реальні голоси тих, хто зазвичай залишається на маргінесі суспільного дискурсу. Театр стає місцем безпечного висловлювання, самореалізації, інтеграції.

Сучасні режисери часто звертаються до проблем мультикультуралізму, національної ідентичності, ксенофобії, расизму, конфліктів на ґрунті культурних відмінностей. Через художнє осмислення цих тем театр дає змогу суспільству рефлексувати над важливими процесами, що відбуваються тут і зараз. Наприклад, вистави, що об'єднують акторів із різних країн, можуть представляти не одну «істину», а множинність поглядів – у цьому проявляється демократична природа театрального дискурсу. Водночас глядач долучається до цього діалогу, відчуваючи не лише катарсис, а й відповідальність за формування відкритого суспільства.

Не можна оминути й роль театру в освітньому просторі. Театральні методи дедалі частіше застосовуються в міжкультурній освіті, тренінгах для викладачів, дипломатів, соціальних працівників. Через рольову гру, моделювання ситуацій, імпровізацію учасники вчаться бачити ситуацію очима іншого, реагувати гнучко, розвивати емпатію. Такий підхід є надзвичайно ефективним, оскільки не просто передає знання, а трансформує ставлення, активізує особисту позицію.

На завершення слід підкреслити: театр – це не лише форма мистецтва, а й потужний соціокультурний механізм. У часи, коли світ стикається з новими хвилями розділення, нетерпимості та упереджень, саме театр здатен будувати мости порозуміння. Він створює простір, у якому інше перестає бути чужим, а стає джерелом натхнення, пошуку, діалогу. Підвищення ролі театру в міжкультурній комунікації – це не лише крок до розвитку мистецтва, а й важлива інвестиція в мирне співіснування, гуманістичні цінності та спільне майбутнє людства.

Ministry of Education and Science of Ukraine

National University of Life and Environmental Sciencesof Ukraine

Faculty of Humanities and Pedagogy

NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE

Faculty of Humanities and Pedagogy

Department of Philosophy and International Communication

INTERNATIONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION IN SHAPING UKRAINE'S IMAGE: DEVELOPMENT STRATEGIES

MATERIALS OF THEINTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

May 01, 2025

Kyiv

УДК 316.77(100)303.446.2:17.022.1(477)
М58

Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 01 травня, 2025 р. Київ: Міленіум, 2025. 178с.

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», що її провела кафедра філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямами роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the International scientific and practice conference «International and intercultural communication in shaping Ukraine's image: development strategies» a held by the Department of Philosophy and International Communication of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

Forscientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук В.Д., д-р філ. наук, проф. (голова); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук, доц., Вакулик І.І., канд. філ. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц., Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц., Савицька І.М., канд. філос. наук, доц., Христюк С.Б., канд. іст. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 17.04.2025
Тези подано в авторській редакції.
Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них і засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025

.